Газета издается на балкарском языке с 1924 года.

Интернет-версия: zamankbr.ru

ЗАМАН

Бараз кюн, 17 май, 2017 жыл №88 (20259)

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ ВРЕМЯ ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ТЮБЕШИУ

Къоркъуусузлукъну жалчытыу кесибизни къолубуздады

7-12 августда КъМР-де «Навстречу безопасности» деген акция бардыллыкъды. Ол халкъны право билимин игилендирир, жолда жюрюню къоркъуусузлугъу жаны бла журукъланы ангылатыр мурат бла къуралады. Аны юсюнден бу ишни башламчысы «Движение без опасности» деген коммерциялы болмагъан организацияны бла КъМР-ни Правительствосу бла кенгеше белгили болгъанды. Тюбешиую премьер-министри орунбасары Владимир Болотоков бардыргъанды.

Аны ача, Владимир Хамацович жолда адамланы саулукъларын, жашауларын сакълау битеу къыралда да артыкъда магъаналы иш болгъанын чертгенди. «Арт кезиуде бу вопросха эмда водительлени культураларын игилендириуге бурулгъан жумушла бардырыладыла. Бу акция да аны чеклеринде къуралгъанды»,-дегенди ол.

Ангылатыу къымылдауну башламчысы РФ-ни Ич ишле министерствосуду. Аны Жолда жюрюню къоркъуусузлугъун жалчытыу жаны бла баш управлениясыны жолда жюрюню жоруклъарыны пропагандасы эмда сабийлени ачыгъаларыны профилактикасы жаны бла бёлюмюню башчысы **Максим Белугин** айтханыча, акция «2013-2020 жыллада Жолда жюрюню къоркъуусузлугъун жалчытыу» деген федерал программанны чеклеринде жаращдырылгъанды. «Бу ишни Новгород, Ленинград, Псков областлада сынагъанбыз, энди уа Шимал Кавказны субъектлеринде толтуруллукъду»,-дегенди.

Москвада Транспортда жюрюню пропагандасы жаны бла «Движение без опасности» арасыны жамауат эм асламлы информация органла бла байламлыкъла жаны бла таматасы **Вадим Мельников** а арт кезиуде Шимал Кавказда жоллада низамлылыкъны жалчытыугъа энчи эс бурулгъанын, республикалада ол жаны бла тюрлю-тюрлю жумушла бардырылгъанларын чертгенди. «Навстречу безопасности» программаны сингдирирден алгъа эмда ол жашауда бардырылгъандан сора да, тинтиуле къуралгъанлыкъдыла. Ала уа тамамланнгган ишни хайырлылыгъын кёргюзтюрюкдюле»,-дегенди ол.

Белгиленген араны проектлерини башчысы **Олеся Куцукова** ангылатханыча, акцияны баш мураты - адамланы кеслерини жашаулары, саулукълары ючюн жууаплы болургъа юйретиргеди. Аны чеклеринде пенсиячыла, сабий лагерьледе солугъанла, устазла, ата-анала бла юйретиу ишле бардырыллыкъдыла.

Проектни магъаналылыгъын белгилеп, культура министр **Мухадин Кумахов**, КъМР-де Адамны эркинликлери жаны бла уполномоченный **Зумакъулланы Борис** да сёлешгендиле.

Акцияны энчиликлерин сюзгенден сора жыйылгъанла ангылатыу кампанияны КъМР-де бардыруну тюзге санагъандыла эмда аны чеклеринде жумушланы графигин къабыл кёргендиле.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Урван районну Чёрная Речка элини бир кесегинде бир-бир ишлеге чек салыуну (карантин тохташдырыуну) юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

БУЙРУГЪУ

Урван районну Чёрная Речка элинде къутургъан ауруудан ауругъан мал ачыкъланнганы бла байламлы, Россей Федерацияны «Ветеринарияны юсюнден» 1993 жылда 14 майда чыгъарылгъан 4979-1-чи номерли Законуну 17-чи статьясына тийишлиликде эмда Къабарты-Малкъар Республиканы Ветеринария управлениясыны башчысыны 2017 жылда 5 майда чыгъарылгъан 38/02-879-чу номерли онооуна таянып, къутургъан ауруну терк окъуна тунчукъдурур муратда:

1. Урван районну Чёрная Речка элини Новая, Сабадзе, Пролетарская, Весенняя орамларында эмда элни юг-запад жанында бир-бир ишлеге 60 кюнгге чек салыргъа (карантин тохташдырыргъа).

2. Карантинни кезиуюнде малланы, итлени бла киштиклени бу буйрукъну 1-чи пунктунда белгиленген тийреледен тышына чыгъарыргъа, аланы ол жерледе сатаргъа да эркин этмезге.

3. Къабарты-Малкъар Республиканы Ветеринария управлениясы Урван муниципал районну жер-жерли администрациясы бла бирге къутургъан ауруну тунчукъдуру жаны бла мадарла жаращдырыргъа эмда аланы толтурургъа керекди.

4. Бу буйрукъ къабыл кёрюлген кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **Ю.КОКОВ**

Нальчик шахар, 2017 жыл 10 май, №40-РГ

Конференция

Тыш къыралладан келген айтхылы профессорла Нальчикде лекцияла окъугъандыла, мастер-классла бардыргъандыла

Байрым кюн «Синдика» къонакъ юйде «Междисциплинарная интеграция в современной клинической медицине» деген халкъла аралы конференция башланнган эди. Ол жаякъ сюеклеге, бетге операцияла этген, пластический хирургияны эм стоматологияны «Creative MEDicine» деген Шимал-Кавказ илму-практика араны ачылыууна жораланнганды.

Аны КъМР-ни Саулукъ сакълау министерствосу, КъМКъУ, Къабарты-Малкъар Республиканы врачла палатасы, Терапевтлени Къабарты-Малкъар илму медицина биригиулери къурагъандыла. Форумну ишине РФ-ны тюрлю-тюрлю регионларындан, Германиядан, Израильден, Италиядан да беш жюзге жууукъ специалист къатышханды.

Конференция башланырны аллында илму ара къууанчлы халда ачылгъанды. Къызыл лентаны КъМКъУ-ну ректору Юрий Альтудов бла медицина илмуланы доктору, КъМКъУ-ну кафедрасыны таматасы, КъМР-ни, РФ-ни да сыйлы врачы Мустафаланы Магомет кесгендиле. Ызы бла къонакъла, мекямны ичине кирип, анда хар затха да эс буруп къарагъандыла.

Алайда къуралгъан къысха пресс –конференцияда сёлеше, Москвада А.И.Евдокимов атлы МГМСУ-ну профессору, медицина илмуланы кандидаты Алексей Дробышев кёргенини юсюнден уллу ёхтемлик эмда сейирсиниулюк бла айтханды. «Быллай аламат оборудованиеси болгъан бёлюмле битеу дунияда окъуна алай кёп жокъдула»,-деп чертгенди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Махтаулукъ

Билимге тырмашыуну къууанчлы хыйсаплары

Арт кезиуде республиканы жаш тёлюсю тюрлю-тюрлю сфералада кесини жетишимлери бла жамауатны къуурдыргъанлай келеди. Ала уа окъууда да бардыла. 2016-2017 окъуу жылны кезиуюнде школчуланы Битеуроссей олимпиадасыны ахыр кезиуюне жетип, алчылыкъны ычхындырмагъанла быйыл бешеуюндиле.

Аны бла байламлы бу кюнледе Билим бериу эм илму министерствода окъуучуланы къууанчлы халда саугъалагъандыла. Ары келген хурметли къонакъланы санында КъМР-ни Парламентини Председателини орунбасары **Жанатайланы Салим**, профильли профсоюзну рескомуну председатели **Сергей Карныш**, сагъынылгъан министерствода жамауат советни келечиси, КъМКъУ-ну орус тил эм битеулю тил билим кафедрасыны башчысы, филология илмуланы доктору профессор **Башийланы Светлана**, ол ведомствону бёлюмюню таматасы **Татьяна Касьянова**, окъуу учреждениялары башчылары, ата-анала эм бирсиле болгъандыла.

Къуурдыргъанлы жыйылыуну ача, КъМР-ни Правительствосуну Председателини орунбасары – билим бериу, илму эм жаш тёлюню ишлери жаны бла министр **Нина Емузова** бюгюнлюкде къырал даражалы олимпиадада жетишимли школчула арт жыллада республиканы аллай интеллектуал бийикликде кёргюзтгенлени б ириничи къууну болгъанын белгилегенди. Аланы кеслери, устазлары, окъугъан мектеплери, ата-аналары ючюн да ёхтемленнгенин, кёлю кётюрюлгенин да жашырмагъанды.

Бизде да бардыла, жырчыладан, спортчуладан сора да, танылгъан жашларыбыз бла къызларыбыз, дегенди. Билимлери бла айырмалы болуп, ол кюн саугъаланнганла да аланы санына киргенлерин айта, шёндюгю жашауда интеллектуал даражагъа жетишгенни магъанасын ангылатханды. Ызы бла школчулагъа ведомствону грамоталары бла саугъала бергенди.

Залдагъыланы алларында Салим Алиевич, Светлана Къонакъбиевна, Сергей Александрович, бирсиле сёлешгендиле. Ала окъуучула уллу жашагъа ахшы атлам этгенлерин, мындан арысында республика аладан бютюн бийик жетишимле сакъларыгъын айтхандыла.

Жыйылыуда, жашладан сора да, ала жюрюген мектеплени, школчуланы олимпиадагъа хазырлагъан устазланы, ата-аналаны да саугъалагъандыла. Окъуу юйлени башчыларыны арасында «Кюн шахар» сабий чыгъармачылыкъ академияны лицейини директору **Жаппланы Тамара** да барды. Ол бу учреждениягъа бюгюнлюкде жамауат бютюн эс бургъанын черте, мындан арысында да хунерлилени юйрете, билимлерин бютюн айныта барлыкъларына ышандыргъанды.

Саугъаланнган жашла – Валерий Таов (ОБЖ), Элдар Бештоев (немис тил), Эрик Шен эм Павел Айбазов (обществознание), Тамерлан Кануков (право) – алагъа олимпиаданы битеуроссей кезиуюне дери жетерлерине ийнанннганлай, кёл этдиргенлей тургъан педагоглагъа, юйдегилерине, бирсилеге да ыразылыкъларын билдире, алагъа республиканы атын айтдыргъан уллу ёхтемлик болгъанын белгилегендиле. Сынаулагъа асламысында Москва шахардан эм аны тийресинден бла Башкъортостандан сабийле къатышханларын сагъына, бизде да алача эришиулеге юйренирге, итинирге да амалланы къурасала тюз боллугъун айтхандыла. Олимпиадалада хорлам алай бош келип къалмагъанын, аллай даражагъа жетер ючюн аслам затны эслерге кереклисин ангылатхандыла.

Жыйылыуда Валерийни жетишимин бютюн чертгенди. Ол жазгъан статьяла КъМКъУ-ну илму ишлерини жыйымдыгъында да басмаланнгандыла. Аны хорламы алай айырмалы болгъанына себебинден ведомство эндиги окъуу жылда ОБЖ-дан битеуроссей олимпиаданы бизни республикада бардырыргъа, аллай билим бериу майдан къураргъа да кёллеминди.

МОКЪАЛАНЫ Зухура.

Хазырланыу

«Машукну» аллында-къарау, тинтиу, кесамат

Шимал-Кавказ федерал округну субъектлеринде «Машук-2017» жаш тёлю форумну аллында билим бериу жаны бла тюбешиуле бардырыладыла. Ала анга регионладан къатышырыкъ къууулмаы хазырлау муратда къураладыла.

Къабарты-Малкъарда «Республиканский образовательный форум по повышению проектных компетенций молодёжи КБР» деген ат бла тюбешиу КъМКъУ-да 24 майдан 26-сына дери боллукъду. Жаш тёлюню ишлери жаны бла федерал агентствону экспертлери бла жыйылыуну билим бериу программасыны тренерлери жаш тёлюню юч кюнню ичинде юйретирикдиле. Аны кезиуюнде тюрлю-тюрлю темалагъа кёре семинарла, практикумла къууулманы къураую энчиликлерине таяна бардыллыкъдыла.

-«Машукга» дери тюбешиуле- ала уллу регионла аралы форумну аллында репетициялы болуп къалмай, менеджмент жаны бла билим алыргъа, проект оюмланы бютюн тутхучлу этерге ахшы амалдыла,-дейди билим бериу программаны башчысы Любовь Крысина. Дагъыда жаш адамла кеслерини проектлерин къоруулап, кёрюп, экспертлени айтханларына тынгылап, ишлерин бютюн къыйматлы этерге онг табарыкъдыла. Быллай мадар кесини магъанасын эндиге дери да ачыкълагъанын а форумну директору Георгий Головин чертгенди.

Майданны ишини кезиуюнде быйылгъы «Машукну» концепциясыны презентациясы эм къурау комитетни пресс-конференциясы да боллукъдула. Алагъа уа билим бериу, илму эм жаш тёлюню ишлери жаны бла министрни орунбасары Геккиланы Солтан, форумну директору, окъутуу программасыны башчысы, вузланы эм жаш тёлю организацияланы келечилери да къатышырыкъдыла.

Тёреде болуучусуча, бу жумуш эки кезиуде бардыллыкъды. Биринчиси - (5-12 август) «Тийрени айныуу: регионну экологиясы» деген ат бла юч ызда - «Проект. Къауум», «Карьера. Чыгъармачылыкъ эм «Илму. Бизнес»-къуралпыкъды.

Экинчиси уа – «Тийрени айныуу: жамауатны экологиясы» (12-19 август) деген ат бла жаш тёлюню «Лидерчилик. Жамауат», «Билдириу. Къоркъуусузлукъ» эм «Спорт. Патриотлукъ» деген ызлада жыярыкъды. «Машукну» кезиуюнде жашла бла къызла тематикалы тренингледе керекли информацияны билликдиле, пресс-конференциялагъа къатышырыкъдыла, озгъан жылда жаращдырылып, жашауда бардырылгъан проектлени ярмарка-презентациялары кёрлюкдюле.

Форум быйыл да белгили россейли политикле, жамауат къуллукъчула, бизнесменле, спортсменле эм шоу-бизнесни келечилери бла тюбешиулени майданы боллукъду. Анга Къабарты-Малкъардан 205 адам къатышырыкъды деп белгиленеди. Аланы регистрациялары уа башланнганды эм 2017 жылны июнь айыны биринчисине дери созуллукъду.

ТРАМЛАНЫ Зухура.

Оюм

Хар номерни окъуп чыгъама

Мен Нальчикде Головко орамда китапла сатхан тюкенни таматасыма. Бизде кёп тилде басмаланнган мингле бла чыгъармала бардыла. Ол санда малкъарлы жазыучуланы. Аланы барысы бла да шагъырейме.

Тюкеннге «Заман» газетибизни жаздырып алама. Аны юсюнден энчи айтырыкъ эдим. Ол миллетибизни уллу хазнасыды десем да, ётюрюк болмаз. Хар номерин сакълап, башындан аягына дери окъуп чыгъама. Тарыхыбызны, культурабызны, адет-тёребизни юслеринден хапарланы жаратама. Эски суратлагъа уа энчи эс бурама. Баям, алагъа сюйюп къарамагъан окъуучу болмаз. Ала «Заманны» энчилигидиле.

Андан сора да, урунннган адамланы юслеринден. Къырал тюрленнген эсе да, жайлыкъла, биченликле, сабанла, кёгет бахчала жерлеринде къалгъандыла. Кёпле анда ишлейдиле: мал тутадыла, мирзеу ёсдюреди, кеслерине хайыр этедиле. Ол барысы да халкъыбызны бюгюннгю жашауду. Аланы юслеринден окъуй, къууанама, ёхтемленеме.

Бу башында айтылгъанланы мажарып, бизге билдирип тургъанла, ёз тилибизде чыкъгъан газетибизни къуллукъчулары сау болсунла. Алагъа махтау, ыспас. Биз а «Заманны» алайыкъ, анга ие болайыкъ. Ол бизни газетибизди.

ШАУАЛАНЫ Аминат.

Финансла

Учуз ипотека

Сбербанк тюрлю-тюрлю къырал программалагъа дайым къатыша туруучусуну хайырындан клиентлеге бир ненча финанс жумушланы учузуракъ багъасы бла берирге онгу болады. Алай бла махкемени Къабарты-Малкъарда бёлюмю озгъан айдан башлап КъМР-ни Къурулуш, ЖКХ эмда жол мюлк министерствосу бла бирге энчи регион программаны жангъадан бардырып тебирегенди.

Аны юсю бла республикада жашагъан, кеслери да ана капитал къоллу болгъан хайырланыучулагъа ипотека кредитле учузракъ багъасы бла бериледиле. Министерствону субсидияларыны хайырындан аны ставка ёлчеми жаланда 6,4 процент болады, деп билдиргендиле банкны КъМР-де бёлюмюню пресс-службасындан.

Бу программаны дагъыда бир игиси, кредитни биринчи тёлеуюн берирча жаш юйюрге ахча излерге кереклиси жокъду. Аны орунуна сагъынылгъан ана капитал жибериледи. Аны кесин да сабийни юч жылы толгъунчу дери хайырланыргъа эркинлик бериледи.

Программа бардырылып башланнганлы бери республикада аны тёрт жюзден артыкъ юйюр хайырын кёргенди. Быллай кредитле бла берилген ахчаны ёлчеми уа 500 миллиондан артыкъ сом болады.

Алай бла заявка берирге неда консультацияла алыргъа сюйгенле Сбербанкны къайсы бёлюмюне да барыргъа эркиндиле. Быллай жумушланы дагъыда банкны юйлени къурулушун бардырыу партнёрларыны, неда аны бла келишим этген жеринден тепдирилмеген мюлкню сатыу-алыу бла кюрешген агентстволары офислеринде тамамларгъа боллукъду.

Бизни корр.

Тыш къыралладан келген айтхылы профессорла Нальчикде лекцияла окъугъандыла, мастер-классла бардыргъандыла

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Медицина илмуланы доктору КъМКъУ-ну хирургиялы стоматология эмда жакъ сюеклеге бла бетлеге операцияла этиу жаны бла кафедрасыны профессору, РФ-ни сыйлы врачы Владимир Виссарионов а бёлюмде къаллай операцияла этилгенлерини юсюнден толу хапар айтханды. Бетлеринде кыыылары болуп туугъан балачыкълагъа да мында болушурукъларын билдиргенди. Германияны Франкенталь шахарында клиниканы травматология бёлюмюню таматасы Toews Paul а: «Бу арада «Ариу жерде, ариу сабийле жашаргъа керекдиле» деген россей-америка фондну программасына кёре ишлерикдиле, ол да бек иги шартды»,-дегенди.

Мустафаланы Магомет а бу бёлюмню ачар ючюн онбеш жыл керек болгъанын айтханды. «Ары дери республикалы клиника больницаны бир къыйырында орналгъан эки къатлы юйде ишлегенбиз, тийишли оборудованиябиз да болмай. Энди уа инвестор табылгъанды, бу ариу жерде омакъ мекям сюеледи, битеу керекли оборудование бла да тынгылы жалчытылыныды. Бери Москвадан, башха жерледен да белгили хирургла келип, операцияла этерикдиле. Шимал-Кавказ регионну къалайындан да бетлеринде кыыылары болгъан сабийлени келтирип бакъдырыргъа боллукъду. Битеу алагъа этилген жумуш хакъсызды»,- дегенди.

Конференциягъа къатышханла «Синдика» къонакъ юйню уллу залында къуралгъан кёрмючге да сейир этип къарагъандыла. Анда стоматологияда, медицина диагностика этиуде эм багъыыда, пластикалы хирургияда жангы технологияланы, багъыу препаратланы кёрюрге, жангы дарманланы, инструментлени, башха керекли затланы да сатып алыргъа боллукъ эди. Къонакъла кёрмючге къарап бошагъандан сора уа алагъа концерт кёргюзтюлгенди. Анда республикада атлары айтылгъан жырчыла жырлагъандыла. Башийланы Магомет а скрипканы, хар замандача, уста сокъгъанды.

Андан сора илму-практика конференция да башланды. Аны къуанчлы халда ачылыуунда Юрий Альтудов, КъМР-ни саулукъ сакълау министрини орунбасары Асанланы Алим, профессор Алексей Дробышев, Израильни Хайфа шахарындан врач-стоматолог Rabei Fayed сёлешгенди. Тёреде болуучусуча, жангы башламчылыкъгъа кёп огъурлу сёзле да айтылгъандыла.

-Бёлюмню ачылыуу Къабарты-Малкъар къырал университетге да бек хайырлыды. Нек дегенде аны мурдорунда жаш адамла юйренирге онг табарыкъдыла, теориядан сора да, практика ишни да кёрлюкдюле, алай эсе уа, республикада уста специалистле ишлерикдиле.

Саусузла уа узакъгъа барып айланмай, керек заманда тийишли болушлукъ табарыкъдыла,-дегенди Юрий Камболатович.

Кюнню экинчи жарымында пленар жыйылыу болгъанды. Анда Москвадан, Израильден, Германиядан, Нальчикден, Читадан, Италиядан келген белгили профессорла, тиш докторла, башха специалистле да кёп тюрлю темалагъа лекцияла окъугъандыла. Къабыргъада уллу экранда операцияны къалай этерге боллугъуну юсюнден документли фильмле да кёргюзтюлгенди. Секциялада уа врачлагъа эм студентлеге россейли эмда халкъла аралы экспертлени къатышыулары бла мастер-классла къуралгъандыла.

Эки кюн ишлегенден сора, къонакъбайла къонакъланы Минги тауну тийресине, Чирик кёлню жагъасына, Чегем чучхурлагъа да элтип, табийгъатыбызны тамашалыгъын да кёргюзтгендиле.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратланы автор алгъанды.

ТИРНЕКЛИК

Аны окъуулулугъу къайда да изленеди эм хайыр келтиреди

Жаш адамларыбызны окъууда, илмуда, медицинада, урунууда жетишимлерини юслеринден бы дайым да жазып, билдирип турабыз. Насыпха, хунерлилерибиз, билимлилерибиз да кёпдюле. Ма бюгюн да газет окъуучуларыбызны аллай айырмалы къызларыбыздан бири бла таныщдырыргъа сюебиз.

Текуланы Тахирни къызы Марина Нальчикде 14-чю номерли гимназияны кюмюш майдалгъа, ызы бла уа Къабарты-Малкъар къырал университети юристле хазырлагъан эмда экономика факультетлерин жетишимли бошагъанды. 2013 жылда уа Москвада Естествознаниены россей академиясын тауусуп, советник деген алим атха тийишли болгъанды.

Ол не заманда да билимин ёсдюрюрге итиннген къызды.Къайда окъуса, ишлесе да, тирилиги, адеплилиги,низамлыгъы бла да атын иги бла айтдырады. Аны ючюн дайым махтау алады, дипломла, грамотала, башха саугъала бла да кёп кере саугъаланнганды. Мен аны саугъаларыны араларында «Элита налогового учёта» degеннге эс бургъанма. Ол ишни эбине жетерге итиниулюк ючюн бериледи.

Сократ атлы («European scientific and industrial consortium – Socrates») майдал бла да Марина ёхтемленеди. Бу саугъа Естествознаниены россейли академиясына 20-жыллыкъ юбилейине эмда аны «Ата журтлу илмуну алтын фонду» деген миллет программасына кёре «Европалы илму-промышленность консорциум» департаментни дурус кёрюую бла тохташдырылгъанды. Майдал бла илмуда, усталыкъларында да бийик даражагъа жетгенле, ол санда кадрланы хазырлаугъа, жангычылыкъла сингдириуге, окъутууну игилендириуге къыйын салгъанда саугъаланадыла. «Экономика жаны бла билим бериу системагъа жангычылыкъ кийириу» деген диплом анга ма аны ючюн берилгенди.

Къыз 2012 жылда Къабарты-Малкъар къырал университети аспирантурасын экономика эмда халкъ мюлкге оноу этиу жаны бла бошагъанды. Аны жетмишден артыкъ илму иши барды. Аланы бир талайы Россей Федерацияны Билим бериу эмда илму министерствосунда Бийик аттестациялы комиссия дурус кёрген журналлада чыкъгъанды. Нальчикде, Москвада, Воронежде, Майкопда, Красноярскде, Екатеринбургда, Краснодарда, Басахстанда, Чехословакияда, Индияда, АБШ-да, Великобританияда, Тюркде, Германияда да кёплери басмаланнгандыла. Аны публикацилары SCOPUS журналгъа да киргендиле. Кеси да Россейде, жуукъ эмда узакъ тыш къыраллада бардырылгъан конференциялагъа, илму советлеге, симпозиумлагъа къатышып, лекцияла да окъуйду.

Бир ауукъ заманны ол КъМР-ни Парламентини депутатыны болушлукъчусу болуп да тургъанды.

- Марина юридический, экономический жаны бла да терен билими болгъан адамды. Аны бла бирге уа

адеп-кылыкъны да билген таулу тиширыуду. Парламентде депутат къадарымда асламында ол манга экономика жаны бла болушлукъ этип тургъан эди. Анга тюз да кесимеча ышана эдим. Аны себеплиги бла республиканы Парламентинде биз экономика жаны бла кёп законлагъа тюзетиуле, къошакъла да кийирген эдик. Бусагъатда да ол бухгалтерликге кёп жаш адамны юйретеди. Мен а бир да ишекли тюйюлме аны къолунда окъуп чыкъгъан адам ишини профессионалы болуруна,-дейди «Минги-Тау» журналны баш редактору, поэт Додуланы Аскер.

КъМКъУ-ну информация-технологияла эмда экономика колледжинде коллегалаларыны араларында да къызны намысы жюрюйдю. Анда уа ол жыйырма жылгъа жуукъ заманны ишлейди. Алгъан билимин окъуучуларына къызгъанмай береди. Аны башчылыгъында студентле илму ишле жазадыла. Алагъа деп ол «тёгерек столла» къурайды, мастер-классла да бардырады.

Жамауат ишден да кери тюйюлдю, республикада бола тургъан ишлеге тири къатышады. Алгъаракълада уа Малкъар халкъны жангырыууну кюнюне жоралап «Къадар бюкмеген миллет жашайды!..» деген ат бла музыкалы-назму ингир кёрагъанды. Аны бла бирге уа Марина анады, юй бийчеди. Иши кёп, атасы Тахирни, анасы Кулизарны да терк-терк жокъларгъа заман табады. Къарындашлары Илияс, Рустам бла да ёхтемленир ючюн къалмайды.

ДАЛХАТЛАНЫ Марзият.
Суратны автор алгъанды.

Ыспас

Алгъышлаула, жылы сёзле ючюн жюрек ыразылыгъымы билдиреме

Хурметли коллегаларым, багъалы шуёхларым бла ахлуларым!

Мени 80-жыллыкъ юбилейим бла байламлы этген алгъышлауларыгъыз, айтхан жылы сёзлеригиз ючюн жюрек ыразылыгъымы билдиреме. Манга алай уллу эс бургъаныгъыз, къайгъыргъаныгъыз, ол кюнюмю таза да байрамгъа айландыргъаныгъыз ючюн бек сау болугъуз. Сизни оГъурлу да, аламат ариу да сёзлеригиз мени бек къуундыргъандыла, хычыуун тийгендиле. Ол сезим мени жюрегимде кёп заманнга къаллыкъды.

Сиз манга этген алгъышларыгъыз Сизге мингле бла къошулуп къайтсынла. Сизнича аламат адамлагъа тюбешдиргени ючюн къадарыма бек ыразыма. Кёплеригиз мени чынтты шуёхларым, багъалы ишчи нёгерлерим болгъансыз.

Сизге эмда сизни жууукъларыгъызгъа мамырлыкъ, монглукъ, ырахатлыкъ да тежеген П.К.ТАОВ

Сынау

Фермер мюлкюн таукел аягъы юсюне салады

Бусагъатда республикабызны битеу районларында жигит, жигер адамла кеслери мюлкле къурайдыла, ала жаланда кеслерин угъай, башхаланы да иш бла жалчытадыла. Аладан бири Бахсан районда «Азиков» фермер мюлкдю. Ол уллу болмаса да, иги ишлегенледен, жетишимлиледен биридиг.

Мында хар жумушну заманында этип, жерден файда аладыла. Тюрлю-тюрлю битимлени урлукъларын салып, сынау халда тинтуиле бардырадыла, ол урлукъладан чыкъгъан тирликни уа артда къарап, багъа бичер онглары болады. Быйылгъа дери да мюлкню таматасы Азамат Азиков башха битимле бла кюреше келгенди, сынауу, билими да барды ол жаны бла.

Энди уа жилек ёсдюрюрге умутлуду,аны бла къыстау кюрешеди. Бу мюлкде ёсдюрюрге деп италиялы «Альба» тюрлюню сайлагъандыла. Ол бай тирлик берлигине ышанылулары бек улуду. Аны керегича тынгылы файдасын кёрюр ючюн а жангы амалла хайырланадыла. Битимле ёсген топуракъны башына энчи бу жумушлада хайырланылгъан ау жабылады. Ол суууукъладан, башха заран жетдирирге боллукъ затладан да къоркъуусузлукъну жалчытыргъа себеплик этерикди. Битимлени хар бирини тамырларына уа сау тамып, топуракъ сугъарылгъанлай турлукъду.

Быйыл мюлкде жилекни юч гектаргъа жууукъ жерде салыргъа оноу этгендиле. Къысха заманны ичинде аламат тирлик бла алыучланы къуундырыр, ыразы этер умутларыны юсюнден да айтханды Азамат. Быйылгъа дери ол бу тийреде гюлле есдюрюп тургъанды, ол жумшну да бек тынгылы къураялгъанды. Аны жилекден да магъана чыгъарыгъына ышаныуу барды.

Бюгюнлюкде бу фермер мюлкде иш къуралыулуду, жаз башына жерни да тынгылы хазырлагъандыла,адам да жетишеди.Шахар тийресинде орналгъан элледен келгенлени да ишчи жерле бла жалчытыр онглары барды. Алай бла уа мюлкде социал жанына себеплик этер мадар табылады. Мында урунгланны усталыкълары, билимлери да тийишли даражадады.

Кёп къыйын салынып этилген бахчадан биринчи тирликни эки айдан алыр умутлудула. Бусагъатда мюлкде уллу магъана берилген бёлюмледен бири уа нартюхню ёсдюрюу бла байламлыды. Былайда аны «Бондюэль» тюрлюсюн ёсдюредиле. Битимлени биринчи хар бирин энчи орунлада битдирип, къарыу алдырып, ызы бла уа жерге саладыла. Жилекге юч гектар бёлюнгенден эсе, нартюхге уа бир гектардан азыракъды. Аны сынау халда ёсдюрлюкдюле быйыл.

Нартюхню ёсдюргенде, жорукъларгъа кёре, суу бла жалчытыу бек магъаналыды. Ол соруугъа да жууаплы кёзден къаралгъанды. Кеси аллына суу чыкъгъан жерни къурагъандыла. Нартюх салынгнан жерде да, жилек бахчадача, къуралыпды иш. Жаш битимлени башларын жабып, аяздан, башха табийгъат болумладан да къоруулайдыла.Быйыл сынау халда бардырылгъан ишни къыйматлы кёрселе уа, келир жылда кёлленип урунурукъларын айтханды.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

Тапландырыу

Суу терк берилирча кюрешедиле

Тюнене Курп тийрелеринде жаугъан уллу жауунланы хатасындан жер чёгюп, Тёбен Курп бла Иналкъ эллени суу бла жалчытхан быргъы юзюлгенди. Районну администрациясыны башчысыны буйругъу бла тапландыры ишле мычымай башланнгандыла. Ол жерге олсагъат окъуна энчи техника эмда ремонт бригада жетгендиле.

Быргъыны специалистле талай сагъатны ичинде жамаргъа дегендиле. Алай ол темирден угъай, стекловолокнодан этилгени ючюн жангырыуда хайырланылгъан клей тынгылы къатарча юч юн озаргъа керекди. Ары дери уа бу элледе жашагъанлагъа таза сууну машинала бла келтирип турлукъдула.

Бизни корр.

Шимал Кавказ кюн сайын

Жылны устазы сайланнганды

Адыгеяда кёзлеринден бла къулакъларындан къыяулу сабийлени республикалы интернат школунда орус тилден бла литературадан окъутхан Алевтина Байнова «Жылны устазы-2017» битеу-россей конкурсну регион кесегинде хорлагъанды, деп билдиргенди "Интерфакс-Юг" агентствогъа республиканы толтуруучу власть органларыны пресс-службасындан. Багъалы мияладан пеликанны бла 100-мингсомлукъ ахча саугъаны анга Адыгеяны башчысыны къуллугъун толтургъан Мурат Кумпилов бергенди.

Аскерге алынгнанланы асламы - специалистледиле

Юг аскер округну Шимал Кавказда орналгъан 58-чи армиясыны аскер бёлюмлерине 700-ге жуукъ жаш алынгнанды. Аны юсюнден ЮВО-ну пресс-службасы билдиреди. Дагъыстанда, Чеченде, Ингушетияда, Къабарты-Малкъарда, Шимал эмда Юг Осетияда болгъан аскер бёлюмлеге битеу да 4,5 мингге жуукъ жаш жиберилгенди. Аладан мингден асламы Къоруулау министерствону окъуу араларын бошагъан специалистледиле.

Келишим бегитирге умутлудула

Къарачай-Черкесни премьер-министри Аслан Озовну Дагъыстан Республикада келечиси Магомед Магомедов бла тюбешиую болгъанды. Анда социал, экономика, культура эмда спорт жаны бла байламлыкъланы кенгертиую онглары сюзюлгендиле. Магомед Магомедов эки субъектни бирге ишлеулерини юсюнден жангы келишимге къол салыу жанлы болуп сёлешгенди. Аны жарашдырыуну КъЧР-ни экономика министерствосу къолгъа аллыкъды.

Грозныйде – дельфинарий

Чеченни ара шахарында ачыллыкъ дельфинарий къыралны юг жанында бек уллугъа саналлыкъды. Аны юсюнден республиканы башчысы соцсетьледе билдиргенди. «Биз инвестор табалгъанбиз эмда къурулуш ишлени башлаялгъанбыз»,-дегенди ол. Дельфинарий 10 минг квадрат метр жерде къураллыкъды. Анда дагъыда сабийле ойнарча майданла, динопарк, тюрлю-тюрлю аттракционла да боллукъдула.

Парк орнатырыкъдыла

Карабулакда Сунжа сууну боюнунда «Ингушетиягъа 25 жыл» атлы парк къураллыкъды. Эки гектар жерде фонтанла, жай кинотеатр, теннис корт, волейбол майдан, тир, аттракционла да боллукъдула. Чабакъ тутуучулагъа да энчи жер бёлюнюрюкдю. Къурулуш бла бирге тапландырыу ишле да барадыла. Бусагъатда 300 терекчик салынып бошалгъанды.

Чаришле къайтарылгъандыла

Шимал Осетияда ипподромда жыйырма жылны ичинде биринчи кере ат-спорт эришиуле бардырылгъандыла. Ардон районнга чаришле республиканы кесинден, къоншу регионладан да 50-ден аслам жокей келгенди. Аланы араларында профессионалла, кеслери алларына юйреннгенле да бар эдиле.

Миллет кийимлени кёргюзтюрюкдюле

Дагъыстанда шёндюгю миллет моданы «Этнополис» деген кёрмючю боллукъду. Аны юсюнден Шуёхлукъну юйюню миллет кийимлени лабораториясыны методисти Фатима Гаджибекова билдиргенди. Ол айтханнга кёре, бу иш кюз артында бардыыллыкъды.

-Биз миллет кийимлени кёргюзтюую былтыр да бардыргъанбыз. Ол заманда анга 19 адам къатышханды. Быйыл да аллай бир болур деп турабыз. Аланы къурау комитет сайларыкъды,-дегенди ол.

Пластиксиз бир кюн

Битеуроссей халкъ фронтну Къарачай-Черкесде регион бёлюмю 22 майда «Пластиксиз бир кюн» деген акция бардыыллыгъыны юсюнден билдиргенди. Аны мураты - Экологияны жылында табийгъатха ие кёзден къараргъа керек болгъанын жамауатны эсине салыуду. «Активистле тууган жерлерини экологиясына къайгъыргъанланы ол кюн тюкенледе пластик эмда полиэтилен пакетлени орунларына къагъат, къумау эмда экологиягъа заран салмагъан башха затладан этилинген хуржунла алырга чакъырлыкъдыла», - деп билдиргенди «Кавказ Сегодня» порталны корреспондентине ОНФ-ни регион толтуруучу комитетинде.

Газ чачылып, сау подъезд оюлгъанды

Волгоградны Советский районунда, газ бек уллу чачылып, тёрткъатлы жашау юйню подъезди саулай оюлгъанды. Хатаны сылтауун юйню къатында тюкенледен бирини иеси бир тюрлю эркиликсиз газ ызгъа къошулгъанында кёредиле. Кёп адам фатарсыз къалгъанды, экеулен а ёлгенди.

Юйсюз къалгъанлагъа школда жерле къурагъандыла. Мында алагъа психологла, медикле болушурукъдула, аш-азыкъ бла да жалчытырыкъдыла.

ТЕКУЛАНЫ Хауа
хазырлагъанды.

ЮБИЛЕЙ

Къыралны илму даражасына танг юлюшюн къошхан алим

Россейни Илмула академиясыны Къабарты-Малкъарда илму арасыны председатели, РАЕН-ни академиги, техника илмуланы доктору, профессор, РФ-ни илмусуну сыйлы къуллукъчусу, СССР-ни Министрлерини Советини премиясыны лауреаты, республикадан уГьай да, къыралдан тышында да кенг белгили алим Пётр Мацович Иванов бу кюнледе кесини 75-жыллыкъ юбилейин белгилейди. Аны илму сейирлери алгоритмлени прикладной теориялары, экономика-математика модельлери жарашдырыу бла байламлыдыла. Алгаракъда ол ФАНО-ну Сыйлы грамотасына (республикабызда биринчи болуп) кёргюзтюлгенди.

Сабийлик муратлары

Пётр Иванов Эски Черек элде тууп, уллу юйюрде - ала сегиз сабий болгъандыла - ёсгенди. Атасы Мац Фицевич бла анасы Гуаша Увжуковна жерчилик бла кюрешгендиле, окъуулары болмагъанды. Ишни сюйгенлери, жашларын, къызларын тёрели адетлеге тийишлиликде юйретгенлери себепли жамаятда сыйлары жюрюгенди.

Бир бирге берген хурметлерини юсюнден а ол былай эсгереди: «Аланы урушун бир да кёрмегенме. Анабызны саулугъу осал эди да, ол къыйналгъан кюнледе атабыз, эруттеликде-эртте туруп, отун жарып, от жагъып, аны алай къобаргъанды неда биз ауузланырча кеси окъуна бир жукъ мажарыр эди».

Белгилиди, сабийликлери уруш кезиуге тюшгенле абаданла бла бирге эл мюлкде къармашырГьа кюрешгенлери. Эски черекчиле да бирсиледен башха тюйюл эдиле. Къара иш аланы чныкъдырГьаны бла бирге башларын тутарГьа, жашауну тюрлю-тюрлю болумларына къабырГьаларын келишдирирге юйреннгенди.

Пыта да (юйдегилери юбилярГьа алай айтхандыла) алтынчы классны таууСханындан сора жай узуну арбада ишлеп, аны бла мирзеу ташыГьанды. Артда уллу алим боллукъ жашчыкъ математикаГьа тюшюнгюнчю эм алГьа тау черекни бир къыйыриндан бирсисине дери жюзерге, атха минерге юйреннгенди. Ызы бла уя гиртчилигин тутушууда да ачыкълаГьанды – эркин тутушуудан спортну мастериди, ауур атлетика, волейбол, баскетбол бла да кюрешгенди.

Школгъа алтыжыллыГьына барып тебиреГьенди. Анда, жаланда бешлеге окъуГьанындан сора да, пионерлени таматасы, комсомол организацияны башчысы да болгъанды. 1958 жылда уя мектепде окъуучуладан производстволу бригада къуралГьан эди, аны башламчысы уя Иванов болгъанды. Жай каникуллада колхозГьа болушлукъ этгенлери ючюн а аны правлениясы къууанч халда жашха сагъат да саугъалаГьанды.

Аны физикаГьа, математикаГьа хунерин ол элде устаз Абдул Алхасович Тиев эслеп, дерсленден тышында къыйын задачала берип тургъанды. Айхай да, билимине ийнаннганы аны муратын да кючлендирген эди.

Тепленмеген жол бла

Белгилиди, ол кезиуде бизни республикадан Москвады вузларына бронь бла жибергенди. Ары иерге деп сайланнган къуумГьа сынаула да къурайдыла. Пётр аланы эм иги береди. Болсада кеси чертгенича, «атасы бла анасы конкурсдан ётмегендиле». Аллай шарт уллу жашауГьа биринчи атламларын этген жашны жюрегин къыйнайды. Анга КъМКъУ-Гьа кирирге онг береди. Артда ангылаГьан эди ол къадар аны тюз жол бла элтгенди.

Билимине ышана, илму бла, бютюнда кибернетика бла, кюреширге кёлленеди. Ол кезиуде уа бу ызГьа бизде тийишлисича эс бурмай, аны ётюрюкчюлюкге окъуна санаГьандыла. Бирси къыраллада кибернетика иги да айныГьан эди. СССР-де уя аны бла биринчиле болуп Украинаны Илмула академиясында академик Глушковну таматалыГьында ишлеп башлаГьандыла. Ол усталыкъГьа эм фахмулу жакъ адамланы алГьандыла. Бу жол а Ивановну насыбы тутады. Айхай да, эм алда аны тутхучлу да, ышаннгылы да билими эди, ызы бла уя – итиниулюгю, талпыныулугъу алГьа барыргъа кёллендиргендиле.

Кибернетиканы закийи – Глушковну орунбасары бла тюбешип, сынауланы жетишимли берип, аспирант болады. СагъынылГьан усталыкъдан Киевде дуния даражалы школну ётюп, къадарында уллу илмуГьа жол ачылады. Анда алГьан билимине тиийшлиликде кандидат диссертациясын да къоруулап, ишге да Украинада Кибернетиканы институтунда тохташады.

Артда республикаГьа къайтханында «Сельхозтехниканы» эсеплеучю арасына таматалыкъ этеди. Ызы бла аны илму сейирлери управлениясы автоматизация системаларын жарашдырыу бла байламлы болгъандыла. Бу сферада жетишимлери ючюн аны СССР-ни Министрлерини Советини премиясыны лауреаты деген атха тийишли кёргендиле.

Россейни инсаныча, ол къыралны проблемаларына - экономика, миллет-культура, дин жаны бла да болсун, къайгъыргъанлай келеди. Кёп жерлени, сёз ючюн, Американы, ГерманиясыГьа, ФранциясыГьа кёре, ол цивилизациялы дуния билимли, окъуулу жамаятны турмушуна этгенге окъуна кёчгенди degенле жанлы болуп, санап санауу болмазлыкъ байлыкъны жаланда илмуГьа, билим бериуге, культурагъа ырысхыларын къызГьанмагъан къыралла къурагъанларына ийнанады. Алада илму иги айныйды, нек degенде анда аны экономиканы, жамауатны да проблемаларын кетериуню эм биринчи амалынача къарайдыла, дейди.

Баш къайГьысы - ёсюу, алГьа барыу

Аллай онгла Россейде болгъанына да толусунлай ышанады. Аланы уя Пётр Мацович ФАНО-да (Илму организацияланы федерал агентствосу) эм Илмула академияда кёреди. Ала фундаментальный илмуланы ёзеги болуп, жангычылыкълагъа жол бергенлери бла бирге халкъны жарыкъландыруну, аны билимин айныТьуну эм культурасыны тутхучлулугъуну мурдору болгъанларына да ийнанады.

Аны алайлыГьына уя Къабарты-Малкъарда РАН-ны илму арасы (1993 ж.) белгили алимни башламчылыГьында ачылГьаны да шагъатлыкъ этеди. Отуз жылГьа жууукъ заманны ичинде ол, аны председатели болуп, къыралны бу сферада даражасына къошумчулукъ этгенлей келеди. Бир кесек кечирег а (1996 ж.) Иванов КБНЦ РАН-ны Информатика эм регион управление институтун къурайды. Ол а бюгюнлюкде сагъынылГьан арабызны филиалыды эм кесини инновациялы, нанотехнологиялы проектлери бла айырмалыды.

Белгили алимни башламчылыГьы бла ол редакторлукъ этген «Известия КБНЦ РАН» журналны даражасы да кётюрюлюп, ВАК-ны изданияларыны тизмесине киргенди. Республиканы илму арасы жарашдырГьан «Къабарты-Малкъарны 2030 жылГьа дери айныуну стратегиясыны» башчысы да ол болгъанды.

Къыралыбызда озГьан ёмюрню токъсанынчы жыллары тынчлыкълы болмагъанларын билебиз. Ма бу кезиуде да ол кёп ахшы иш бардырГьанын аны таныГьанла белгилейдиле. Республиканы политика эм экономика къытлыГьына тийишли эс бурГьанын да.

Профессор кесини билимин жаш тёлюге да бергенди. Бир ненча жылны КБАМИ-де студентлени окъута, кафедраны да таматасы болгъанды. Мында да ол, аслам проектни жарашдырГьаны бла чекленмей, компьютер технологиялаГьа окъуу программала жарашдырГьанды. Иги кесек илму ишни, ол санда «Алгебраическое моделирование сложных систем», «Устойчивое развитие России: утопия или реальность» degенлени да авторуду.

Халал, керти тенг

Пётр Мацович не жаны бла да хунерли болГьаны бла бирге адамлыкъ ышанлары бла да айырмалыды. Аны коллегалары, шуёхлары да халал, керти, бирсилеге къайГьыргъан инсанныча биледиле. Белгили алимни аты АБШ-да басмаланнган «5000 персон мира» деген китапха киргенди. Аны илмуну айныТьуГьа салГьан юлюшю да белгиленмей къалмагъанды. Ол «Къабарты-Малкъарны аллында къыйыны ючюн» деген орден бла саугъаланнганды, Илмуланы Халкъла аралы академиясыны (Мюнхен) эм Нью-Йоркну илмула академиясыны да академигиди. 1997 жылда Американы биографиялы институту аны «Жылны адамы» деген атха тийишли кёргенди.

Юй бийчеси Светлана Мухамедовна бла бирге жаш бла къыз ёсдюргендиле. Бюгюнлюкде уя тёрт туудукълары да барды. Аппаларын, ынналарын да къууандыра, кичиле ала айтхан жомакълагъа тынгылан, ёз тиллерине юйренедиле.

МОКЪАЛАНЫ Зухура.

Поэзия ингир

Ашыкъмай, ангылатып, жюрек кётюрюлюу бла

Нальчикде 63-чю номерли «Кюнчюк» сабий садда ишлегенле, ары жюрюген къызчыкъла бла жашчыкъла да халкъыбызны атын битеу дуниягъа айтдыргъан, тилибизни таркъаймаз шауданы Къулийланы Къайсынны 100-жыллыГьына атап, поэзияны ингирин къурагъандыла. Алагъа къонакъГьа КъМР-ни Билим бериу, илму эм жаш тёлюню ишлери жаны бла министерствосуну бёлюмюню таматасы Ахайланы Лариса, поэтни юй бийчеси, КъМР-ни сыйлы артисткасы Къулийланы Элизат, республиканы Жазыучуларыны союзуну секретары Жолабланы Сакинат, КъМР-ни халкъ поэти Созайланы Ахмат, «Къайсынны жюз атлам» фондну башчысы Тетуулланы Хадис, шахарда, анга жууукъ элледе сабий садланы таматалары, юйретиучюлери да келгендиле.

Мекямны босагъасындан атлагъанлай окъуна, кёзюнге Къайсынны суратлары бла уллу плакат урунадыла. Къабыргъада уа уллу кёрмюч жарашдырылыпды. Анда поэтни суратлары бла бирге бир ненча назмусу да жазылыпдыла. Бу тюбешиу закий поэтни чыгъармачылыГьыны юсю бла ёсюп келген тёлюню ана тилни сюергье, маданиятны, тарыхны да билирге юйретир муратда къуралГьанды.

Къайсыбыз да билебиз Къайсын сабийлени бек сюйГьенин, алагъа атап кёп назму, жомакъ да жазГьанын. Окъуучула бла да кёп кере тюбешгенди, адабият ингирле къурагъанды, алада гитчеле назмуланы ана тиллеринде окъуГьанларында, бек къууанГьанды, кёлю толГьанды, алагъа ёре сюелип тынгылагъанды. Ма бу жол да балала малкъар, орус, къабарты тилледе назмуланы шатыкъ окъуГьанларына да ыразы болурча эди. Закийни «Жюрек халаллыГьы болГьан къумурсханы юсюнден жомакъ» деген чыгъармасына кёре сахна оюнна да сюйюп къарагъандыла.

Андан сора да, жашчыкъла бла къызчыкъла «Бу сени, мени да байрамыбызды» деген ат бла литература-музыкалы композицияны кёргюзтгенди. Юйретиучюлери уа поэтни жашау, чыгъармачылыкъ жолларыны юсюнден ахпар айтхандыла. Ол кюн Къайсынны уруш жыллагъа жораланнган назмулары бютюн кёп эшитилгенди. Поэтни сёзлерине жазылГьан жырла да уллу жюрек кётюрюулю бла айтылГьандыла.

Созайланы Ахмат, Къулийланы Элизат, Тетуулланы Хадис да Къайсын кесини миллетин, табийГьатын бек сюйГьенин, бизни ариу тауларыбызны, агъачларыбызны, суулларыбызны юслеринден кёп жазГьанын, къудуретни - гара суучукълада къолан ташчыкъладан башлап жерини кырдыГьына, терегине, кийигине, къанатлысына дери да - огъурлулугъун, ариулугъун кёрюп, аны суратлай билгенин айырып айтхандыла. Поэтни бир талай назмусун да кёлден окъуГьандыла.

Ахайланы Лариса уа: «Мен ишим бла байламлы быллай жумушлагъа кёп кере къатыша келгенме, алай бу жол а кёргенимден, эшитгенимден да уллу зауукълукъ тапханымы чертирге сюеме. Бек сау болуГьуз!»,-деп, тюбешиуню къурагъан Инна Апековагъа, Жарашуулланы Мариямгъа, Рита Болотоковагъа, Оксана Макоевагъа, бютюнда бег а Атмырзаланы Сафиятха ыспас этгенди.

Яникойдан «Жашлыкъ» жыр ансамбль а жыйылГьанланы ариу, жарыкъ жырлары бла къууандырГьанды. Поэзия бла тюбешиу «Бизни мамыр таулада» деген жыр бла бошалГьанды. Ахырында сабийле, арбазГьа чыГьып, кёксюл шарланы кёкге ашырГьандыла.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратланы автор алГьанды.

Жазылыу

«Заманны» - хар юйюге!

Хурметли жамауат!

Сиз республикабызда бола тургъан ишлени юслеринден толу хапар алырГьа сюе эсегиз; сиз ёз халкъыГьызны адамы болГьаныГьызны дайым сезгенлей турургъа кюсей эсегиз; сиз малкъарлыланы тарыхыны, культураларыны, тёрелерини эмда адетлерини, аланы бюгюннгю жашауларыны, жетишимлерини эмда проблемаларыны юсюнден кёбюрек билирге итине эсегиз - «Заман» газетте жазылыГьыз.

Аны бетлеринде сиз кёп сейирлик затла табарыкъсыз, ол хар юйюрге да керек болГьанына тюшюнюрюкюз.

«Заман» газетни редколлегиясы.

АТА-АНАЛАГЪА

Сабийни школдан кёлюн не зат къачырады?

Сабийле биринчи классха бек къууанып, окъурГьа кёлленип барадыла. Эки-юч жылдан а мектепни кёрюп болмайма деп тохтайдыла. Бирде - къарыным ауруйду, бирде - башым тёгерек айланады дерле... Ала бары да сылтауладыла школГьа бармаз ючюн.Бу проблеманы юсюнден Нальчик шахарны онбешинчи номерли школуну устазы эм психолог Созайланы Зухура бла ушакъ этгенбиз.

- Зухура, сен башланнган класслада ишлеп келгенли бир талай жыл болады. Аланы психологияларын да ангылай болурса, нек сюйсюнмейди сабий школГьа барырГьа?

- Балалары бла бир кере олтуруп юй дерслерин этген ата-ана биледиле – шёндюгю школ программа бек къыйынды. Берилген ишни эталмай, Интернетде болушлукъ излергге да тюшеди. Сейир тюйюлдю, сабий бир-бир затланы иги билмегени. Аны юсюне ауруп, школГьа келмей къалГьан да болады.

Алай бла дерслени оздура, ангыламай къалГьан темалары кёп болуп кетеди. Аны себепли ата-анала устаз бла терк-терк тюбешип, бала къайсы предметден окъуялмагъанын хапарлы болурГьа керекдиле. Бирге оноулашып,сора устаз неда репетитор бла ол дерслени жангыдан окъурГьа тийишлиди.

Врачха къаратырГьа керек эсе да, аны да унутмагъыз. Школчуну кёзлери иги кёрмей башлагъан эселе неда буруну солумай, мыйысына хауа иги бармай эсе, ол къыйналлыкъды. Проблема дагъыда устазны кесинде да болады. Бегирек ол башланнган эм орта классланы окъуучуларыны арасындады. Сабий анга биосюресе, дерсин да жаратады. Алай бирде окъуучуну бла педагогну араларында сёз да чыГьады, уруш – тюйюш да болады. Сёз ючюн, устаз сизни жашыГьызГьа нюка къызыГьызГьа къадалГьанлай турургъа да боллукъду. Педагог – ол да адамды. Аны сылтауу неде болГьанын билип, къысха заманны ичинде ортада халны тюзетирге керекди.

Окъуучугъа бир ыйыкъны ичинде алты кюнню школГьа жюрюп, хар кюнден а алты дерсде окъурГьа алай тынч тюйюлдю. Аладан тышында да, ата-анала, балалары заманларын бош ётдюрмесинле деп, тюрлю-тюрлю кружоклагъа, секциялагъа элтедиле. Ахырында не ойнаргъа, не тенглерин жокъларГьа, не уа хауада солургъа окъуна заманлары къалмайды. Школну да андан окъуна сюе болмазла. Алай болмаз ючюн, кюнню узунуна сабийни дерслерин бла солуу заманын къалай тап эсе да, ол халда оздурургъа керекди.

- Окъуучуланы араларында бир бирлерине огъурсузлукъ да терк тюбейди.Ол да школдан кёллерин къачыра болур.

- Ала бир бирге огъурсуз боладыла. Ол а неди десегиз - бир бирни къозутхан, чам атла берген, бырнак этген, ачасын сыйыргъан. Быллай эриши, огъурсуз жыйынны аузуна тюшген окъуучу ахырысы бла да школну да, тенглерин да кёрюп болмайды. Сабийни онгу да, къарыуу да къуруйду. Ол быллай затха тюбегенини юсюнден тынгылап турургъа да боллукъду. Ишни болушун тенглериндеи неда классны бардыргъан устазГьа соруп, билирге тийишлиди. Аллай огъурсузлукъдан, не мадар да этип, баланы къорууларгъа да, къутхарыргъа да керекди.

-Бусагъатда кёп юйюрле къыйын болумлагъа тюшгендиле: ишсизлик, жашауну багъалыГьы апчытадыла, жарсытадыла. Сабийлени уа юйлеринде хар жарсыуГьа да жюреклери къыйналады.

-Юйюрде хал осал болса, сабий окъуу не болГьанын билирге сюймей да къалады. Атасы не анасы ичгге берилсе, харкюнлюк уруштюйюшле башланадыла, бютюнда ата-анадан бири ауушса неда айырылГьан проблема чыкъса, гитчечикни жаны къыйналады. Ата-анала билирге керекдиле: иги белгиле алмайса деп урушуп, къоркъутуп, къол жетдире эсегиз сабийге,бютюн кёлюн окъуучан къачырыкъсыз.

-Шёндю школда экзаменле бек кёпдюле, ала окъуучуланы уГьай, ата – аналаны да титиретедиле.

-Окъуу жыл бошалГьанлай, хар классда да кесине кёре экзамен бередине. Биринчи сынау болсун, ЕГЭ болсун, къайсындан да къоркъады сабий. Аны къалай берликме деп, кесине базынмай, абызырап сакълайды. Устазла да къоркъутханлай, алындырГьанлай турадыла.

Ол терсди. Адамны жашауунда кёп тюрлю экзаменле, сынаула, тыйГьычла бола турлукъдула деп ангылатырГьа керексиз. Экзаменни аллай бир уллу къыйынлыкъ болмагъанына окъуучу тюшюнсе, жюрегине алмаз. Бералмай къалГьаны болса да, жангыдан сынар билимин.

Сабий кеси жангыз болмагъаныны, атасына, анасына аркъа тиреригин сезсе, батыр болады, жетишимине таукел ийнанады, анга кесини жерин табарГьа да тынч болады.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

КЁРМЮЧ

Миллет хазнабызны асырай эмда айныта

Алгъаракъда Къуйлланы Къайсынны Юймузейинде «Краски жизни» эм «О, руки женщины земной» деген эки кёрмюч къуралгъанды. Анда Локияланы Рашидни таулу кийизлерини коллекциясы бла шимал-кавказ халкъланы къол усталарыны фестивальны лауреаты Къулийланы Марина жаращдыргъан гинжилени кёрюрге болгъанды.

Белгилисича, кийизлерибизни тарыхы узакъ ёмюрледен келеди. Талада жашагъан, малчылыкъ бла кюрешген халкъны ол чемерлиги эртте айнып, байыкъгъанлай тургъанды. Бу кёрмючдеги кийизлени хар бирини да энчи къадарлары барды. Кеси заманларында тиширыула ийлеп, ала башха-башха тукъумланы юйюлерин жасап тургъандыла.

Къулийланы Маринаны чыгъармалары бюгюнлюкде республикадан тышында да белгилиди. Ала халкъыбызны адетин, тёресин, тиширыуларыбызны омакъ кийине билгенлерин да кёргюзтеди.

Гинжилени жыйрыкълары авторну энчи сезими угъай, тёрелеге кёре тигилгенлери баямды. Алары хар бирини магъанасын, къайсы не заманда кийилгенин да билдиреди автор къараучугъа. Бу кёрмюч, миллет хазнабызны сакъланнганын кёргюзтгенден сора да, маданият энчилигибизни, къол усталыгъыбызны анданary айнытыргъа чакъырады.

Экспозициялагъа къарагъа кёп адам жыйылгъанды. Алары санында КъМР-ни миллет музейини башчысы Феликс Наков да болгъанды.

Ол жыйымдыкъны жаш тёлюге уллу магъанасы болгъанын энчи белгилегенди. Локияланы Рашид уллу иш бардыргъанын да чертип, КъМР-ни культура министрини атындан алгъышлагъанды. Ингушетия Республикада Кавказ халкъланы культура эм спорт фестивалында кёрмюч къураргъа себеплик этгени ючюн Локия улу грамота бла да саугъаланнганды.

МУХАММАТЛАНЫ Амина.

БАШЛАМЧЫЛЫКЪ

Школ газетни сёзю ётеди, игилик жаяды

Тёбен Чегемни школуну окъуучулары эллери, мектеплери да айнырын излейдиле. Анга не жаны бла хайыр этерге да кюрешедиле. Аны себепли «Мектепни жашауу» деген газет къурагъандыла. Быйыл ол басмаланып тургъанлы юч жыл болгъанды. Орус, малкъар тилледе ыйыкъгъа эки кере чыгъады. Анга онбиринчи классны окъуучусу Байтуугъанланы Исмайыл башчылыкъ этеди. Материалланы жыяргъа, суратла алдырыргъа уа тамата классланы окъуучулары болушадыла.

Ишлери тынч тюйюлдю, жаш адамлагъа информация табып, аны жаращдыра билирге да керекди. Алай ала анга да юйренедиле, билимлерин айнытыргъа шахарда бардырылгъан тюрлю-тюрлю дерслеге да жюрюйдюле. Абадан, жаш тёлю да сюйюп окъурча сейир материалла басмалайдыла. Жазыучуланы чыгъармачылыкъларына, атларын айтдыргъан эллилерине энчи эс бурадыла, школларында жыйылыуланы юсюнден да билдиредиле. Табийгъатны сакълагъа, тазалай тутаргъа чакъырыула да терк-терк чыгъадыла.

- Дерсде Германияда школ газет чыгъарадыла деген статьяны окъуп кёлленнген эдик бу жумушха. Мектепни директору Сарбашланы Альберт да оюмубузну жаратып, себеплик этген эди. Биринчи кезиуде къыйын болса да, бюгюнлюкде кёп затха юйреннгенбиз. «Заман» газетге да материалла жибергенлей турама, алада нени тюрлендиргенлерине уллу эс бурама, ол бу усталыкъда билимибизни ёсдюрюрге себеплик этеди, -дейди Исмайыл ушагъыбызда.

Дагъыда ала жыл сайын тюрлю-тюрлю эришиулеге къатышадыла. Кёп болмай «Жаш журналист» деген республикалы конкурсда «Школьная пресса» номинацияда биринчи жерге тийишли болгъандыла. Мындан ары да бу ишни бардыргъанай, аны хайыры бла элни жаш тёлюсюн игиликге, билимге кёллендиргенлей турургъа умутлудула. Газетни басмалагъан окъуучуланы къауууму школну директоруна, устазларына да таянчакълыкъ этгенлери ючюн ыразылыкъларын билдиредиле.

ТЕМУККУЛАНЫ Амина.

УЧУНУУ

Къараучула аны ашыгъып сакълайдыла сахнада

Тырныауузну бешинчи номерли гимназиясны тогъузунчу классны окъуучусун Тебуланы Майылны Элбрус районда кёпле биледиле. Ол жетижыллыкъ жашчыкъ болуп сахнагъа чыгъып, жыйылгъан халкъны аллында аякъ бармакъчыкъларын бюгюп тепсеген кюнюнден бери анга къараучула сюйюп тюбейдиле, къарсла бла ыразылыкъларын билдиредиле.

- Алыкъа кичичик болгъанымда, жырны неда тепсеуню сайлар онгум да бар эди. Анам Маданият юйде миллет тепсеулени кружогуна келтиргенди. Барысындан да алаша болуп, сюелгенибизде кёрюнгген да этмегенме. Болсада мени белгили балетмейстер Къудайланы Мухтар, ызы бла уа Будайланы Руслан эслейдиле, - дейди жаш кеси уа.

Биринчи кере ол «Салам» ансамбльни гитче къауууму бла бирге чыгъармачылыкъ коллективлени отчёт концертлерине къатышхан эди. Бир жылдан а аны башчысы «Къушну тепсеую» деген энчи номерни салып, Майылны тепсетеди. Аны бла чыкъгъан эди ол шахар стадиону сахнасына да.

Ызы бла уа жаш фахмуланы Кисловодск шахарда бардырылгъан битеуроссей конкурсуна къатышып, экинчи даражалы дипломгъа тийишли болады. Бир жылдан а – жангы жетишим. Кесини энчи номери бла биринчи жерни алады. Ол къатышхан ансамбльге уа Гран-при бериледи.

Артда уа тепсеу нёгери Маккаланы Залина бла да тюрлю-тюрлю эришиуледе алчылагъа саналгъандыла. Ол санда Железноводскда – «Звёздная россыпь» эм Нальчикде «Подкова счастья» деген конкурсла, фестивальла да бардыла. «Саламны» тамата къауумуна кошулгъанлы ала бла бирге алгъан саугъалары да кёпдюле.

Майылны хунерлигин, юйренирге итиннилюгюн Будай улу да белгилейди. Алыкъа жыл саны кичи болгъанына да къарамай, ол усталыгъы бла айырмалыды, аслам жерде саугъалагъа тийишли кёрюлгенден сора да, халкъгъа кесин танытханды, дейди. Байрам ингирледе ол сахнагъа чыкъса, къараучула анга къызыу къарсла бла тюбегенлерин айтады.

Бир жол а аланы Нальчикге Къудайланы Мухтарны юбилейине чакъырадыла. Ол саманда Тебуланы жаш алыкъа кичичик эди. Майыл тепсегенден сора сахнагъа РФ-ни сыйлы артисти Бапыналаны Зариф чыгъады да, аны къоюнуна алып, сора къоллары бла ёрге кётюреди.

Мындан ары да эрикмей, эринмей тепсеу бла кюрешип турса, жаш бютюн жетишимли болуп, кесини, халкъыны, республикасыны да атын айтдырлыгъына ийнанады Руслан. Аны профессионал коллективле да кесларине алыргъа угъай демейдиле.

Майыл а алыкъа билмейди къайсы жолну сайларыгъын. Класс башчысы Ирина Владимировна Бутаева айтханнга кёре, ол бешлеге окъуйду, гиртчи, хар нени да билирге итиннген, адепли жашды. Тепсеуле бла къадалып кюрешгенликге, ала аны школда билим алыуна чырмау тюйюлдюе. Физиканы, информатиканы эм математиканы сюеди. IT-специалист усталыкъны жаратады. Ол жаны бла сайларыкъ болур вузну да. Алай а аны барысын да заман кёргюзтюр, нек дегенде хунерли тепсеучюню ансамбльден кетер сагъышы жокъду.

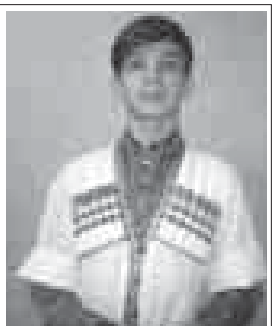

ТЕМИРЛАНЫ Анатолий.

Жоралау

Озгъан ыйых кюн Бызынгыда аскерни генералы Деппуланы Сафарны жашы Хакимни хурметине спорт байрам къуралгъанды. Бу ишге бу элде тууп ёсген генералыбыз Аттоланы Борис, КъМР-ни,КъЧР-ни да халкъ поэти, Тбилисини сыйлы инсаны Гуртуланы Салих, кёп жылланы авиацияда ишлеген, бусагъатда кадет школну директору Биттирланы Борис, Бабугентде кадет школну таматасы Эристауланы Адрахман, кюмюшчю Габоланы Мусабий, «Къабарты-Малкъар» ВТК-ны директоруну орунбасары Ботталаны Мурат, «Къайсыннга жюз атлам» фондну таматасы Тетуулланы Хадис, дагъыда кёп башхала къатышхандыла.

Биринчи генералыбызны багъасын чыгъара

Огъары Малкъардан, Къара-Суудан, Герпегежден, Бабугентден келгенле, бызынгылы жашла да илишан атыудан, аркъан тартыудан да къарыуларын сынагъандыла. Жыйылгъанла атла чабыугъа да уллу эс бургъандыла. Чаришчилени жоллары да бек къыйын эди: черекден, ёрлю тауладан ётюп, эски Бызынгы элде тохтаргъа керек эдиле. Бирбирле атлагъа жайракъ минип да чапдыла. Алагъа ким да сейир этерча эди, ол тикледе ол халда къалай барыргъа болады деп.

Ахырында уа элни майданында жыйылыу болгъанды. Анда байрамны къурагъанлагъа ыспас этип Гуртуланы Салих, Аттоланы Борис, Биттирланы Борис, Габоланы Мусабий эм башхала сёлешгендиле эмда бу ишге уллу багъа бергендиле. Биринчиден, ол халкъыбызны атын айтдыргъан адамларыбызны эсгериудю, экинчиден, ёсюп келген тёлюню Деппуланы Хакимча уланларыбызны юлгюлеринде юйретиуге себеплик этиудю, ючюнчюден а, бизни ариу адетлерибизни сакълауду, миллетни бирликге, бир бирни хурметлеуге чакъырыуду, дегендиле.

Къонакъланы аралында аскерде къуллукъ этте тургъан майор Сергей Еремеев да болгъанды. Ол таулулагъа атагъан назмуларын айтханды. Тёппеланы Светлана ариу ауазы бла эллилени, къонакъланы да къуулдыргъанды. Элни таматасы Чочайланы Аслан бу ишни къурагъанлагъа, къонакълагъа да жюрек ыразылыгъын билдиргенди, келир жыллада да быллай ишлеге келе турурларын сюйгенин айтханды.

Бу байрамны къурагъанла – «Къабарты-Малкъар» ГТРК-ны радиосуну баш редактору, КъМР-ни сыйлы журналисти Ботталаны Мухтар, Къулийланы Къайсын атлы Малкъар драма театрны артисти Шауаланы Орусбий, дагъыда башхала - ол эришиуледе хорлагъанлагъа тюрлю-тюрлю саугъала да хазырлагъан эдиле.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратланы автор алгъанды.

Къатыш единоборствола

Жангы бийикликлени алыргъа таукеллик

Къатыш аскер единоборствола Элбрус районда алыкъа алай бек жайылмагъандыла. Жорукъсуз сермешлени мындагъы къараучула жангыз да телевизорда кёраллыкъдыла.

Алай спортну быллай къыйын тюрлюсю бла кюрешген жаш барды - Аппайланы Азамат. Ол Тырныауузда тууганды, 2-чи номерли орта школну тауусханды. Ызы бла Дондагъы Ростовну къырал техника университетине киргенди.

Школ жылларында ол грек-рим тутушуу эм бокс бла кюрешгенди. Алай жюреги неден да бек ММА (MixedMertialArts) тутушууну, толу контактлы единоборствола тартханды. Вузда анга аскер самбодан, андан сора уа къатыш единоборстволадан жарау этерге онг чыкъгъанды.

Бусагъатда Азаматха 22 жыл болады, талай даражалы эришиуге къатышханды. Битеуроссей эм халкъла аралы турнирледе хорлагъанды, аскер самбодан бла къатыш единоборстволадан Ростов областыны чемпионуду, панкратиондан (единоборстволаны эрттегили олимпиада тюрлюсю) къыралны кубогуну доммакъ призёруду, боксдан эришиуледе да жетишимли болгъанды.

Къатыш единоборстволадан жаш профессионал даражада бир эришиуге къатышханды, бюгюнлюкде экинчисине - «Fightngofcage» турнирге - хазырлана турады. Ол а Польшада 20 июльда боллукъду.

Вузгъа киргенди бери Аппай улу аслам заманны Дондагъы Ростовда турады, жарауну да анда тренер Сергей Семёновну башчылыгъында бардырады. Тырныауузда болгъан кезиулеринде уа «Геолог» спорт комплексге жюрюйдю.

- Боксдан тренерлериме Гергьокъланы Ахматха бла Къумукъланы Юсюпге, ауур атлетикадан юйретгенле Геккиланы Тауукъаннга бла Этезланы Вадимге ыразылыгъымы билдирирге сюеме. Ала манга эришиулеге хазырланыргъа болушадыла. Спорт комплексни башчыларына да юйрениу-жарау этиу ишни бардырыргъа битеу онгла къурагъанлары ючюн ыспас этеме.

Мени ючюн жарсыр, кёллендирип тургъан шуёхларыма да сау болугъуз деригим келеди. Кесим а къатыш единоборствола жетишимле болдурургъа кюреширикме, - дегенди Азамат.

Анатолий ТЕМИРОВ.
СУРАТДА: Аппайланы Азамат.

УЧРЕДИТЕЛЬЛЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Ж.Ж.

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редактору орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редактору орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь),
МОКЪАЛАНЫ Зухура
(бёлюмню редактору),
ТИКАЛАНЫ Фатима
(бёлюмню редактору).

ТЕЛЕФОНЛА:
Редакторну приёмныйи - 42-63-01.
Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82.
Жууаплы секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

РЕДАКЦИЯНЫ БЁЛЮМЛЕРИ:
Политика эм право - 42-24-02, 42-67-68.
Экономика - 42-66-73.
Культура - 42-66-76.
Социал ишле - 42-75-82, 40-59-18.
Курортла, туризм эм спорт - 40-39-93, 42-66-71.
Окъуучула бла байламлыкъла жюрютюу эм жазыуу - 42-37-94.
Энчи корреспондент - 42-68-72, Тилманчла - 40-28-97.
Операторла - 40-28-49, 42-39-65.

Редакция авторла бла къагьыт жюрютмейди.
Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артха къайтарылмайдыла.
Газетде басмаланган материаллада айтылгъан оомла редакцияны оюму бла келишмезге боллукъдула. Алада айтылгъан хар зат ючюн
Россей Федерацияны Басманы юсюнден законуна тийиширликде материалланы авторлары кеслери жууаплыдыла.

Редакция авторадан 400 газет тизгинден (машинка бла жазылгъан 5-6 бет) кёпюю алмайды.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркиниклерин къоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.
Регистрация номер —ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетни басмага КъМР-ни Басма эмда асламлы коммуникацияла жаны бла къырал комитетини компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланганды.
Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Газетлени иелерине тандырыу ючюн КъМР-ни почта связыны федеральный Управлениясы жууаплыды.
Телефонла: 76-01-28, 76-01-10

Газетлени розницагъа сатыу ючюн КъМР-ни "Роспечать" акционер обществосу жууаплыды.
Телефон: 42-69-34

Номерге графикге кёре
19.00 сагъатда къол салынады.
20.00 сагъатда къол салынганды

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:
Османланы Хыйса - дежурный редактор;
Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретарыны орунбасары;
Зезланы Лида - (1, 2-чи бетле),
Геляланы Валентина - (3,4-чю бетле) - корректорла.

Тиражы 2100 экз. Заказ № 597
Багъасы 10 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5
электрон почта: elbor_50@mail.ru